

کد درس: ۱۳

نام درس: تاریخ داروشناسی در دوره اسلامی

پیش‌نیازها همزمان: تاریخ علوم پزشکی در دوره اسلامی ۱، تاریخ علوم پزشکی در دوره اسلامی ۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با مبانی داروشناسی یونانی و اسلامی و بررسی تاریخی کتابهای عمده داروشناسان مسلمان به منظور مطالعه سیر تکاملی مکتبهای داروشناسی در جهان اسلام.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- داروشناسی یونانی بر پایه کتاب الحشائش دیوسقوریدس
- داروشناسی در کتاب الحاوی محمد بن زکریای رازی
- داروشناسی در کتاب الصناعه علی بن عباس مجوسی اهوازی
- داروشناسی در کتاب قانون ابوعلی سینا
- کتاب الصیدنه ابوریحان بیرونی
- الابنیه عن حقائق الادویه ابو منصور موفّق هروی
- داروهای پیشنهادی در کتاب هدایه المتعلمین اخوینی بخاری
- داروهای پیشنهادی در کتابهای سید اسماعیل جرجانی: یادگار، خفی علائی، الاغراض الطبییه، ذخیره خوارزمشاهی
- داروهای پیشنهادی در تقویم الصحّة ابن بطلان
- داروهای پیشنهادی در مفتاح الطب ابن هندو
- مکتب اندلس در معرفی داروها و گیاهان دارویی: غافقی در مفردات الادویه ابن بیطار در الجامع لمفردات الادویه و الاغذیه، ابن میمون در شرح اسماء العقّار، ابوالخیر اشبیلی در عمده الطیب فی معرفه النبات، شریف ادریسی در جامع اسماء النبات.
- فرهنگهای چندزبانی در معرفی داروها و گیاهان دارویی با اشاره به تقویم الادویه و الاغذیه از حبیب بن ابراهیم تفسیسی
- قربادین‌ها: قربادین شاپور بن سهل و قلانسی و سمرقندی، صالحی، کبیر و ...
- کتابهای الادویه المسهله الموجوده فی کل مکان و کتابهای الابدال
- کتابهای اختیارات بدیعی انصاری شیرازی و تحفه المؤمنین حکیم مؤمن و مخزن الادویه عقیلی
- خراسانی

کتاب الماء- از دی صحاری- انتشارات موسسه تاریخ پزشکی، طب اسلامی و مکمل.

تقسیم‌بندی داروها در کتابهای پزشکی و داروشناسی

تأثیر داروشناسی اسلامی- ایرانی در داروشناسی غربی



## منابع اصلی درس:

۱. الحشائش دیوسقوریدس: تفسیر کتاب دیاسقوریدون، ابن بیطار، تحقیق ابراهیم بن مراد. بیروت، دارالغرب الاسلامی، ۱۹۸۹.
۲. الحاوی محمد بن زکریای رازی، حیدرآباد دکن، دائرة المعارف العثمانیه، ۱۴۰۵ ق.
۳. الصناعه، علی بن عباس مجوسی اهوازی.
۴. قانون ابوعلی سینا، تهران، سروش، ۱۳۷۰.
۵. الصیدنه ابوریحان بیرونی، تصحیح عباس زریاب [خوئی]، تهران، ۱۳۷۰.
۶. الابنیه عن حقائق الادویه، ابومنصور موفّق هروی، تهران، ۱۳۴۴ [چاپ عکسی].
۷. هدایه المتعلمین اخوینی بخاری، به اهتمام جلال متینی، مشهد، ۱۳۷۲.
۸. ذخیره خوارزمشاهی، سید اسماعیل جرجانی، تهران، ۱۳۵۵ [چاپ عکسی].
۹. الاغراض الطیبیه، سید اسماعیل جرجانی، تهران، ۱۳۴۵ [چاپ عکسی].
۱۰. تقویم الصحه ابن بطلان، از مترجمی ناشناس، تصحیح غلامحسین یوسفی، تهران، ۱۳۵۰.
۱۱. مفتاح الطب، ابن هندو، به اهتمام مهدی محقق، تهران، ۱۳۶۸.
۱۲. مفردات الادویه ابن بیطار در الجامع لمفردات الادویه و الاغذیه، ابن میمون در شرح اسماء العقار، ابوالخیر اشبیلی در عمده الطیب فی معرفه النبات (۲ج)، حقه محمد العربی الخطابی، بیروت، دارالغرب الاسلامی، ۱۹۹۵.
۱۳. اختیارات بدیعی انصاری شیرازی (قسمت مفردات)، تصحیح محمدتقی میر. ۱۳۷۱.
۱۴. تحفه المؤمنین حکیم مؤمن، با مقدمه محمود نجم آبادی. تهران، [۱۳۳۸] (افست از روی چاپ سنگی).
۱۵. مخزن الادویه، عقلی خراسانی، تهران، آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۷۲ (افست از روی چاپ سنگی).
۱۶. الادویه المفرده، ابن وافد الأندلسی، ضبطه و وضع هوامشه احمد حسن یسبح، بیروت، دارالکتب العلمیه ۱۴۲۰ ق.
۱۷. افزون بر منابع فوق الذکر رجوع شود به فرهنگهای چندزبانی در معرفی داروها و گیاهان دارویی با اشاره به تقویم الادویه و الاغذیه از حبیب بن ابراهیم تفلیسی، همچنین کتابهای قرابادین و داروشناسی؛ همچنین رجوع شود به فهرست منابع کتاب تاریخ و اخلاق پزشکی در اسلام و ایران: تألیف دکتر مهدی محقق، تهران، سروش، ۱۳۷۴ ش.
۱۸. کتاب الماء
۱۹. بحر الجواهر
۲۰. تعلیقات الاغراض الطیبیه دکتر حسن تاجبخش.
۲۱. کفایه الطب ابن حبیب تفلیسی - تصحیح زهرا پارسا پور



## شیوه ارزشیابی دانشجو:

۱. آزمون کتبی
۲. ارائه کنفرانسهای علمی در طی دوره
۳. ارائه یک تحقیق علمی (معرفی یک دارو)
۴. نظم در حضور
۵. ارائه مقاله در مورد یکی از موضوعاتی که توسط اساتید درس ارائه می شود.
۶. پرسش و پاسخ در ضمن تدریس در طول ترم
۷. نحوه مشارکت دانشجو در کلاس

